

# LIVSMILJÖ I VÄSTERNORRLAND

BOKSLUT FÖR 2006



The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry, no matter how small, should be recorded to ensure the integrity of the financial statements. This includes not only sales and purchases but also expenses, income, and transfers between accounts.

The second part of the document provides a detailed explanation of the accounting cycle. It outlines the ten steps involved in the process, from identifying the accounting entity to preparing financial statements. Each step is described in detail, with examples provided to illustrate the concepts. The cycle is presented as a continuous loop that repeats every year.

The third part of the document focuses on the classification of accounts. It explains how to distinguish between assets, liabilities, and equity accounts, and how to further subdivide them into current and non-current categories. This classification is essential for preparing the balance sheet and the statement of financial position.

The fourth part of the document discusses the importance of adjusting entries. It explains how these entries are used to ensure that the financial statements reflect the true financial position of the company at the end of the period. Examples are provided for each of the four types of adjusting entries: accrued expenses, accrued revenues, prepaid expenses, and unearned revenues.

The fifth part of the document provides a comprehensive overview of the financial statements. It explains the purpose and structure of the income statement, the statement of financial position, the statement of cash flows, and the statement of retained earnings. Each statement is described in detail, with examples provided to illustrate the concepts.

The sixth part of the document discusses the importance of internal controls. It explains how these controls are used to prevent and detect errors and fraud, and to ensure the accuracy and reliability of the financial statements. Examples are provided for each of the five types of internal controls: segregation of duties, authorization, documentation, physical controls, and independent checks.

The seventh part of the document provides a detailed explanation of the accounting equation. It explains how the equation is used to verify the accuracy of the accounting records, and how it is used to determine the financial position of the company. Examples are provided to illustrate the concepts.

The eighth part of the document discusses the importance of the closing process. It explains how the closing entries are used to transfer the balances of the temporary accounts to the permanent accounts, and how they are used to prepare the financial statements for the next period. Examples are provided for each of the four types of closing entries: closing revenues, closing expenses, closing the income summary account, and closing the retained earnings account.

The ninth part of the document provides a comprehensive overview of the accounting process. It explains how the accounting cycle is used to prepare the financial statements, and how the financial statements are used to evaluate the financial performance of the company. Examples are provided to illustrate the concepts.

The tenth part of the document discusses the importance of the accounting profession. It explains how accountants are used to prepare and analyze financial statements, and how they are used to provide financial advice to their clients. Examples are provided to illustrate the concepts.

Länsstyrelsen Västernorrland

# LIVSMILJÖ I VÄSTERNORRLAND

BOKSLUT FÖR 2006



LÄNSSTYRELSEN  
VÄSTERNORRLAND

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLAND  
ISSN 1403-624X

**Följande personer vid länsstyrelsen Västernorrland  
har skrivit texterna till livsmiljöbokslut 2006**

Magnus Agnemo, samhällsplanerare, Kultur- och Naturavdelningen  
Åsa Bjelkeby, utredare, Ledningskansliet  
Gunnar Holmgren, utredare, Näringslivsavdelningen  
Anna Karlsson, utredare, Valfärdsavdelningen  
Solgun Lundgren, utredare, Valfärdsavdelningen  
Elin Mattsson Tano, miljömålssamordnare, Miljöavdelningen  
Pia Nykvist, antikvarie, Kultur- och Naturavdelningen  
Mona Sundin, antikvarie, Kultur- och Naturavdelningen  
Hans Wiklund, analysstrateg och kanslichef, Ledningskansliet

Layout: Fryklunds kommunikation & design  
Omslagsfoto: Arne Henriksson  
Kapitelfoto: Håkan Kvam  
Tryck: Tryckeribolaget 2007

## INNEHÅLL

FÖRORD .....	6
INLEDNING .....	7
VÄSTERNORRLÄNNINGEN .....	11
UPPVÄXTMILJÖ .....	21
SOCIOKULTURELL MILJÖ .....	33
BOENDEMILJÖ .....	47
NATUR- OCH KULTURMILJÖ .....	55
ARBETSMILJÖ .....	67
INFRASTRUKTURELL MILJÖ .....	77
UNGA I FOKUS .....	91
SAMMANFATTANDE RESULTAT OCH FRAMTIDA UTMANINGAR .....	98
BILAGA .....	101

## FÖRORD

Livsmiljön är viktig för vårt läns attraktionskraft. Vi vet sedan tidigare att länet erbjuder en i många avseenden god livsmiljö. Fortsatt utveckling och synliggörande av livsmiljöns attraktivitet är viktigt för att fler ska välja att bo och verka i Västernorrland. Med tillfredsställelse konstaterar jag också att tidigare livsmiljöbokslut rönt mycket uppmärksamhet i landet som ett nytt verktyg för länsutveckling.

I årets bokslut, som är det tredje i ordningen, har vi valt att fördjupa oss i ungas livsmiljö. Dagens unga är länets framtid. Därför är det glädjande att vår enkätundersökning till ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet visar att 85 procent trivs mycket eller ganska bra med att leva och bo i Västernorrland. Det är också glädjande att framtidstron är god, 82 procent ser mycket eller ganska positivt på framtiden.

Bokslutet stärker också den bild som framtonat i tidigare års bokslut. Västernorrland erbjuder en trygg och bra uppväxtmiljö, en god sociokulturell miljö, en i många avseenden attraktiv boendemiljö, en rik och omväxlande natur- och kulturmiljö, en godkänd arbetsmiljö och en allt mer funktionell infrastrukturell miljö.

Det positiva är viktigt att bevara, men det finns också områden att förbättra. Det är min ambition att vi ska ligga i frontlinjen i arbetet för att stärka ungas situation. Inte minst är det viktigt att minska utslagningen ur gymnasieskolan. Vi måste sikta högre än dagens situation där endast tre av fyra slutför gymnasieskolan.

Integrationen av invandrare är också angelägen att förbättra. Vi måste i större utsträckning ta tillvara mångfalden som resurs. Här finns mycket att lära av andra länder, bland annat av Kanada. I mångfaldens utmaning ligger också att bryta de traditionella könsmonstren på arbetsmarknaden.

Undertecknad har tagit initiativ till och är ansvarig för bokslutet. Analysstrateg, tillika kanslichef, Hans Wiklund vid länsstyrelsens ledningskansli har tillsammans med utredare Solgun Lundgren, Vårhjälpavdelningen, samordnat framtagandet.

Visionsgruppen Livsmiljö – det goda vardagslivet län inom ramen för Vision Västernorrland 2010 har fungerat som referensgrupp och varit ett värdefullt stöd i framtagandet.

*Härnösand i maj 2007*



*Gerhard Larsson  
Landshövding*

## INLEDNING

Vision Västernorrland 2010, som är den övergripande utvecklingsstrategin för länet, pekar ut livsmiljön som en viktig utvecklingsresurs. I det regionala tillväxtprogrammet 2004-2007 som preciserar åtgärder för ökad tillväxt och attraktivitet sägs att livsmiljöns utveckling över tid ska följas genom bokslut.

Livsmiljöbokslut 2006 är det tredje i ordningen. Tidigare bokslut har beskrivit livsmiljön i länet 2002 och 2004.

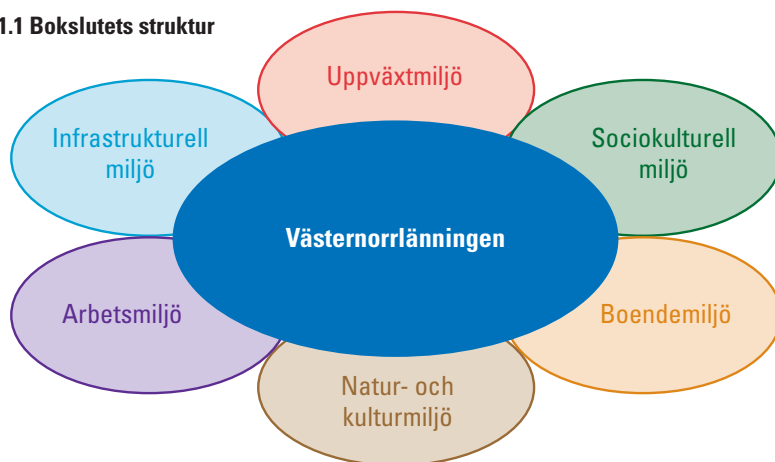
Syftet är att presentera ett kunskapsunderlag som synliggör och stimulerar till insatser för att utveckla livsmiljön i länet.

Målgruppen är i första hand förtroendevalda och tjänstemän inom stat, kommun och landsting med ansvar inom livsmiljöområdet. Men förhoppningen är också att bokslutet ska läsas och användas av den intresserade länsmedborgaren.

### Bokslutets indelning

I centrum står västernorrslänningen. Genom att beskriva de olika miljöer som individen vistas och verkar i tydliggörs delar av livsmiljön att utveckla och synliggöra. Livsmiljön delas in i sex delar: uppväxtmiljön, den sociokulturella miljön, boendemiljön, natur- och kulturmiljön, arbetsmiljön, och den infrastrukturella miljön. Bokslutets uppbyggnad beskrivs schematiskt i figur 1.1.

Figur 1.1 Bokslutets struktur



Beskrivningen av västernorrslänningen baseras på uppgifter om befolkningens struktur, hälsa, medellivslängd, utbildningsnivå och sysselsättning. Tabell 1.1 visar de faktorer som ingår i beskrivningarna av livsmiljöns delar.



**Tabell 1.1 Beskrivningar av livsmiljöns delar**

Livsmiljöns delar	Faktorer
Uppväxtmiljön	Familjeförhållanden, föräldrapenning, personalresurser i förskola, grundskola och gymnasieskola, trivsel i skolan, utbildningsresultat, vikt och fysisk aktivitet, tobak, alkohol och narkotika, psykisk hälsa, tandhälsa samt ekonomisk och social utsatthet
Den sociokulturella miljön	Kultur, sociala aktiviteter, idrott, fysisk aktivitet och kroppsvikt, valdeltagande och politiskt fritidsengagemang, jämställdhet, mångfald, tillit och trygghet, brottsförebyggande arbete samt alkohol
Boendemiljön	Bostad och bostadsområde, boendekostnad och bostadsmarknad, boende för olika målgrupper, sund boendemiljö, säker boendemiljö samt avstånd till service
Natur- och kulturmiljön	Regionala miljömål, mark, vatten, luft, klimat, intresse för och utveckling av kulturarvet, kulturlämningar samt mångkulturåret 2006
Arbetsmiljön	Förvärvsarbete, näringsgrenar, högre utbildning, nyföretagande, ansträngningar i och upplevelser av arbetet, passiv rökning, arbetshinder samt arbetsorsakade besvär
Den infrastrukturella miljön	Personbilstrafik, kollektivtrafik, trafiksäkerhet, miljö, järnvägstrafik, flygtrafik, gång- och cykeltrafik, mobiltelefoni, bredband samt regionförstoring och pendling

I beskrivningarna av livsmiljöns delar är ambitionen att jämställdhet och mångfald ska utgöra tvärgående teman. Det är emellertid inte alltid möjligt att återge de två perspektiven beroende på att relevant statistik saknas. Tillgången på statistik om etnisk mångfald är särskilt problematisk.<sup>1</sup>

Livsmiljöbokslutet har också en tydlig koppling till regional folkhälsa och till hälsa<sup>2</sup> som resurs i det regionala och lokala utvecklingsarbetet.<sup>3</sup> I bilagan tydliggörs hur bokslutets olika faktorer anknyter till de nationella folkhälsomålen.

## Unga i fokus

Varje bokslut innehåller en fördjupningsstudie. I bokslutet 2004 var barnfamiljer i fokus. Av studien framgick bland annat att 92 procent av barnfamiljerna tyckte att det var mycket bra eller bra att bo och leva i Västernorrland.

Unga står i fokus i årets bokslut. Fördjupningsstudien består av en enkät riktad till elever i årskurs två i gymnasieskolan, merparten födda 1989. I undersökningen ingår samtliga elever i Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Timrå och Ånge. I Sundsvalls och Örnsköldsviks kommuner gjordes ett urval där hälften av eleverna fick enkäter. Totalt distribuerades 2 146 enkäter varav

*1 Gruppen utrikes födda är mycket heterogen, den innehåller individer med olika bakgrund och förutsättningar. Därtill varierar befolkningens sammansättning med avseende på etnisk mångfald betydligt mellan olika delar av landet. Av dessa anledningar är det viktigt att tolka information om gruppen utrikes födda som helhet likväldigt som jämförelser mellan olika delar av landet med försiktighet.*

*2 Skillnaden mellan begreppen hälsa och folkhälsa är att hälsa innebär välbefinnande för varje enskild individ, medan folkhälsan är ett mått på både nivån och fördelningen av hälsan i hela eller delar av befolkningen. Se Urban Janlert: Folkhälsosovetenskapligt lexikon. Bokförlaget Natur och Kultur och Folkhälsainstitutet 2000*

*3 En viktig faktor för positiv utveckling i en region är god folkhälsa. Preliminära resultat från gjorda studier visar på ett starkt samband mellan god hälsa och ekonomisk utveckling. Resultaten tyder på att hälsa har större betydelse för ekonomisk utveckling än tvärtom. Se Statens folkhälsoinstitut Folkhälsopolitisk rapport 2005. Refererade studier från Institutet för framtidsstudier.*



I 511 har besvarats. Det ger en svarsfrekvens på 70 procent. Svarsfrekvensen var helt jämnt fördelad mellan könen.

Enkäten innehåller frågor om bland annat trivsel och framtidstro, samhälle och möjligheter att påverka, fritid och ekonomi, relationer, skola, matvanor, hälsa och trygghet. I bokslutet presenteras ett urval av denna information.

Undersökningen har utformats och utförts av länsstyrelsen. Samverkan med Mittuniversitetet har skett kring utformning och distribution av enkäten samt bearbetning av statistiska data. För presentationen av materialet ansvarar länsstyrelsen.

## Beskriva, jämföra och exemplifiera

För att identifiera faktorer i livsmiljön att utveckla görs jämförelser i beskrivningarna av livsmiljöns delar. Huvudprincipen är att jämföra länet med riket i syfte att visa om länet är bättre, sämre eller i paritet med landet som helhet. I de fall riksgenomsnittet inte är tillgängligt eller bedöms vara mindre relevant görs jämförelser med andra län. I andra fall görs jämförelser över tid, bland annat jämförelser med tidigare bokslut. I några fall presenteras även material på kommunnivå.

För att inspirera till utveckling presenteras också ett antal goda exempel på insatser för att stärka livsmiljön i länet.

## Nya verktyg

Livsmiljö kombinerar på ett nytt sätt flera av de utvecklingsfaktorer som identifieras i länets olika regionala programdokument, bland annat boendebaserat näringsliv som ekonomisk drivkraft i det regionala tillväxtprogrammet 2004-2007, kulturarv som utvecklingsfaktor i det nya kulturarvsprogrammet Kulturarv Nu - utsikter 2007-2010, attraktiv boendemiljö med en god servicenivå i strategin för landsbygdsutveckling, Arena landsbygd 2007, samt miljödriven tillväxt i de regionala miljömålen 2004-2020.<sup>4</sup>

Livsmiljöbokslutet är i linje med den rådande internationella trenden att utveckla verktyg för att integrera miljö i vid mening i beslutsfattande. Välfärdskommittén presenterade 2002, efter omfattande utredningsarbete, ett nationellt välfärdsbokslut för 1990-talet.<sup>5</sup> Folkhälsoinstitutet beskriver folkhälsans utveckling över tid genom regelbundna folkhälsopolitiska rapporter, med utgångspunkt i de elva nationella folkhälsomålen.<sup>6</sup> Hälsokonsekvensbedömning är en parallell till miljökonsekvensbedömning för att göra förhandsbedömningar av besluts hälsoeffekter.<sup>7</sup>

<sup>4</sup> För mer information om regionala programdokument, se [www.y.lst.se](http://www.y.lst.se).

<sup>5</sup> SOU (2001:79) Välfärdsbokslut för 1990-talet.

<sup>6</sup> Se Statens folkhälsoinstitut, [www.fhi.se](http://www.fhi.se). Angående de nationella folkhälsomålen, se proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan.

<sup>7</sup> Se till exempel Environmental Impact Assessment Review (2004), vol. 24, nr. 2 och Statens folkhälsoinstitut, *The Need for Health Impact Assessment, rapport 2004:41*.

## Disposition

I kapitel 2 beskrivs västernorrslänningen. I kapitel 3 till och med 8 följer i tur och ordning beskrivningar av uppväxtmiljön, den sociokulturella miljön, boendemiljön, natur- och kulturmiljön, arbetsmiljön samt den infrastrukturella miljön.

Därefter följer i kapitel 9 en sammanställning av resultaten från fördjupningsstudien om ungas livsvillkor.

I det avslutande kapitel 10 sammanfattas resultaten och diskuteras angelägna områden att utveckla. Förhoppningen är att detta ska stimulera aktörer i länet till intensifierade insatser för att ytterligare stärka länets livsmiljö.